

Nr 131.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning
angående ändring i förordningen den 27 juni 1930 (nr
247) om utrotande av nötbromsen; given Stockholms
slott den 2 mars 1945.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning angående ändring i förordningen den 27 juni 1930 (nr 247) om utrotande av nötbromsen.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Förslag
till
Förordning
angående ändring i förordningen den 27 juni 1930 (nr 247) om
utrotande av nötbromsen.

Härigenom förordnas, *dels* att 1—4 samt 6 §§ förordningen den 27 juni 1930¹ om utrotande av nötbromsen skola erhålla ändrad lydelse på sätt av det följande framgår, *dels ock* att i förordningen skall införas en ny paragraf, betecknad 4 a §, av nedan angivna lydelse.

1 §.

Där förhållandena inom något hushållningssällskaps område sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t på framställning av hushållningssällskapet förordna, att inom sällskapets område eller viss del därav larver av nötbromsen (oxstynget, *Hypoderma bovis*) å nötkreatur skola genom djurägarens försorg utrotas. Vid sådant utrotande skall användas bekämpningsmedel, som för ändamålet godkänts av medicinalstyrelsen.

2 §.

I förordnande, varom i 1 § förmäles, skall utsättas viss tid, under vilken förordnandet skall gälla. Denna tid, som icke får understiga två år, må sättas olika för olika delar av det område förordnandet avser. Upptäckas inom området nötbromslarver å nötkreatur efter utgången av den i förordnandet angivna tiden, skola larverna genom djurägarens försorg utrotas. Erinran härom skall intagas i förordnandet.

3 §.

Har Kungl. Maj:t meddelat förordnande, som i 1 § sägs, åligger det hushållningssällskapet att utöva tillsyn över förordnandets efterlevnad. För ändamålet skall hushållningssällskapet för varje kommun, där nötkreatur finnas, utse erforderligt antal besiktningsmän, vilka hava att före i orten sedvanlig betesutsläppningstid, dock högst sex veckor dessförinnan, undersöka huruvida nötkreaturen befriats från nötbromslarver.

Från och med andra året av förordnandets giltighetstid skall under tiden 15 juni—15 juli förnyad undersökning, som i första stycket avses, äga rum beträffande sådana nötkreatursbesättningar, vilka icke vid tidigare undersök-

¹ Senaste lydelse av 1 och 3 §§ se 1942:207.

ning samma år befunnits fria från nötbromslarver eller vilka efter dylik undersökning tillförts nötkreatur från besättning, som icke samma år undersökts och befunnits fri från sådana larver.

Undersökning som — — — från nötbromslarver.

4 §.

Befinnes vid undersökning, som i 3 § sägs eller varom hushållningssällskapet föranstaltat efter utgången av den tid enligt 1 § meddelat förordnande varit gällande, att djurägare uraktlåtit att verkställa föreskrivet utrotande av nötbromslarver, skall utrotandet på djurägarens bekostnad verkställas genom besiktningsmannens eller hushållningssällskapets försorg.

4 a §.

Djurägare är skyldig att för genomförande av åtgärd, varom förmäles i 3 eller 4 §, på begäran lämna besiktningsman det biträde, som skäligen kan fordras av djurägaren, samt att, därest nötbromslarver upptäckas å hans nötkreatur efter utgången av den tid, som angives i det enligt 1 § meddelade förordnandet, göra anmälan därom till hushållningssällskapet. Enahanda anmälningsskyldighet åligger läns- och distriktsveterinärer samt besiktningsveterinärer vid offentliga slakthus och kontrollslakterier.

6 §.

Djurägare, som reser hinder mot åtgärd, varom i 3 eller 4 § förmäles, eller som underlåter att jämlikt 4 a § lämna besiktningsman biträde eller att fullgöra i sistnämnda paragraf föreskriven anmälningsskyldighet, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1945. Beträffande område, för vilket Kungl. Maj:t före nämnda dag meddelat förordnande om utrotande av nötbromslarver, skola de nya bestämmelserna dock tillämpas allenast därest Kungl. Maj:t på särskild framställning av vederbörande hushållningssällskap därom beslutar.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 mars 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför.

Lantbruksstyrelsen har med eget yttrande den 18 oktober 1943 överlämnat en den 22 september 1943 dagtecknad framställning från hushållningssällskapet i Göteborgs och Bohus län angående viss ändring i förordningen den 27 juni 1930 (nr 247) om utrotande av nötbromsen. I framställningen har hemställts, att i nämnda förordning måtte intagas en bestämmelse om skyldighet för djurägaren att lämna erforderligt biträde åt besiktningsman, som har att i enlighet med förordningens bestämmelser vidtaga undersöknings- och utrotningsåtgärder.

Sedan medicinalstyrelsen den 17 januari 1944 avgivit yttrande i ärendet, utarbetades inom jordbruksdepartementet en promemoria med förslag till ändring i förordningen. Över detta förslag ha yttranden avgivits av lantbruksstyrelsen, medicinalstyrelsen, hushållningssällskapens ombud samt Östergötlands läns, Jönköpings läns, Kronobergs läns, Kalmar läns norra, Kalmar läns södra, Gotlands läns, Blekinge läns, Hallands läns, Göteborgs och Bohus läns ävensom Älvsborgs läns norra hushållningssällskaps förvaltningsutskott. Vid hushållningssällskapens ombuds yttrande, i vilket framlagts förslag om ytterligare ändringar i nämnda förordning, hade fogats dels en den 19 maj 1944 dagtecknad framställning i ämnet från Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, dels ock av ombuden införskaffade utlåtanden från samtliga hushållningssällskaps förvaltningsutskott över sistnämnda framställning och det inom jordbruksdepartementet upprättade förslaget.

Jag torde här även få anmäla, att Sveriges agronom- och lantbrukslärareförbund överlämnat en skrivelse från Svenska husdjurskonsulentföreningen, vari hemställts om vidtagande av sådana ändringar i förordningen nr 247/1930, som avses i nyssnämnda, den 19 maj 1944 dagtecknade framställning. Över dessa båda framställningar och hushållningssällskapens ombuds förslag har medicinalstyrelsen den 7 februari 1945 avgivit yttrande.

Innan jag närmare ingår på innehållet i berörda framställningar och förslag samt däröver avgivna yttranden, torde jag få lämna en redogörelse för g ä l l a n d e b e s t ä m m e l s e r i ä m n e t.

Förenämnda förordning om utrotande av nötbromsen, som trädde i kraft den 1 juli 1930 och i vissa delar ändrats genom förordningen den 24 april 1942 (nr 207), innehåller i huvudsak följande bestämmelser.

Kungl. Maj:t skall, där förhållandena inom något hushållningssällskaps område sådant påkalla, äga att på framställning av hushållningssällskapet och vederbörande landsting förordna, att inom sällskapets område eller viss del därav larver av nötbromsen (oxstynget, *Hypoderma bovis*) å nötkreatur över ett års ålder skola genom djurägarens försorg utrotas. Vid sådant utrotande skall användas bekämpningsmedel, som för ändamålet godkänts av medicinalstyrelsen. (1 §.) I nyss nämnt förordnande skall utsättas viss tid, under vilken förordnandet skall gälla. Denna tid, som icke får understiga två år, må sättas olika för olika delar av det område förordnandet avser. (2 §.)

Har Kungl. Maj:t meddelat dylikt förordnande, åligger det hushållningssällskapet att utöva tillsyn över förordnandets efterlevnad. För ändamålet skall hushållningssällskapet för varje kommun, där nötkreatur finnas, utse erforderligt antal besiktningsmän, vilka ha att högst sex och minst två veckor före i orten sedvanlig betesutsläppningstid undersöka huruvida nötkreaturen befriats från nötbromslarver. Från och med andra året av förordnandets giltighetstid skall under tiden 15 juni—15 juli förnyad undersökning äga rum beträffande sådana nötkreatursbesättningar, vilka icke vid tidigare undersökning samma år befunnits fria från nötbromslarver eller vilka efter dylik undersökning tillförts nötkreatur över ett års ålder från besättning, som icke samma år undersökts och befunnits fri från sådana larver. Undersökning erfordras ej, där djurägaren med intyg av veterinär styrker, att hans besättning är fri från nötbromslarver. (3 §.)

Därest vid undersökning som avses i ifrågavarande förordning befinnes, att djurägaren uraktlåtit att verkställa föreskrivet utrotande av nötbromslarver, skall utrotandet på djurägarens bekostnad verkställas genom besiktningsmannens försorg. (4 §.)

För nötkreatur, som dött till följd av i förordningen åsyftad behandling, utgår ersättning av allmänna medel, därest genom intyg av veterinär styrkes, att dödsfallet varit en omedelbar följd av behandlingen. Har djurägaren eller den som företräder honom genom bristande aktsamhet vid behandlingen av djuret orsakat djurets död eller har han, trots på fara tydande sjukdomstecken hos djuret, underlåtit att tillkalla veterinär eller har han vid behandlingen använt annat bekämpningsmedel än som för ändamålet godkänts av medicinalstyrelsen, skall han vara förlustig rätten till ersättning. För övergående sjukdom i samband med behandlingen utgår ej ersättning. För obduktionsförrättning, som veterinär företager för utfärdande av intyg, utgår rese- och traktamentsersättning av allmänna medel. (5 §.)

Djurägare, som reser hinder mot åtgärd, som föreskrives i förordningen, skall straffas med böter. (6 §.)

I kungörelse den 10 november 1933 (nr 608), som ändrats genom kungörelse den 12 januari 1940 (nr 27), ha meddelats särskilda föreskrifter rörande verkställigheten och efterlevnaden av förordningen om utrotande av nötbromsen.

Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskaps framställning av den 22 september 1943 innehåller i huvudsak följande.

Den undersöknings- och utrotningskyldighet, vilken enligt förordningen om utrotande av nötbromsen åvilar besiktningsmannen, torde denne i allmänhet utan större svårigheter kunna genomföra. I den mån skyldigheten avser tiden 15 juni—15 juli synes dock, enligt vad inom Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskaps område vunna erfarenheter giva vid handen, genomförandet stundom vålla besiktningsmannen betydande svårigheter. Framförallt där fråga är om sådana på bete lösgående djur, som under sagda tid icke pläga regelbundet sammanföras exempelvis för mjölkning, lär det sålunda i vissa fall vara svårt för besiktningsmannen att ensam inom rimlig tid få tag på djuren, så att undersöknings- och utrotningsåtgärderna kunna utföras. I flertalet dylika fall synes besiktningsmannen visserligen kunna påräkna erforderligt biträde från djurägarens sida, men, enligt vad hushållningssällskapet erfarit, inträffar det i vissa fall, att djurägarna visa sig ovilliga att lämna dylikt biträde. Hushållningssällskapet har sig även bekant, att det i åtminstone något fall, då djurägaren vägrat lämna biträde, icke lyckats besiktningsmannen att inom föreskriven tid utföra de honom åvilande undersöknings- och utrotningsåtgärderna.

Sådan ovillighet från djurägarens sida, som nu berörts, utgör givetvis ett besvärande hinder mot besiktningsmannens arbete. Då ovilligheten ifråga emellertid icke torde kunna anses såsom sådant hinder, varom förmåles i 6 § av bestämmelserna, vill hushållningssällskapet ifrågasätta, huruvida icke bestämmelserna borde kompletteras, i syfte att djurägare måtte bli skyldiga att lämna besiktningsmannen erforderligt biträde vid undersöknings- och utrotningsåtgärdernas utförande. Även om ovilligheten att lämna dylikt biträde icke nu torde vara mycket utbredd, synes det nämligen kunna befaras, att den vinner spridning bland sådana djurägare, som hysa en mot verksamheten för nötbromsens utrotande avog inställning. Dessa djurägare synas visserligen icke vara talrika, men även ett ringa antal dylika djurägare kan bli till avsevärd olägenhet för verksamheten. Därjämte vill hushållningssällskapet framhålla, att jämväl principiella skäl synas tala för lämpligheten av en komplettering av förevarande bestämmelser i enlighet med vad förut ifrågasatts. Kompletteringen synes böra genomföras så snart ske kan.

Lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen ha tillstyrkt framställningen. Därvid har medicinalstyrelsen emellertid framhållit, att det vid gemensamhetsbeten av större omfattning torde kunna uppstå svårigheter för djurägare att lämna besiktningsmannen påfordrad hjälp med sammanförande och särskiljande av kreaturen. Dylika beten vore dock jämförelsevis fåtaliga, och det torde kunna förväntas, att besiktningsmännen skulle visa tillbörlig hänsyn till de svårigheter, som i sådana fall kunde uppkomma.

Det inom jordbruksdepartementet upprättade förslaget innebär, att i förordningen nr 247/1930 skola intagas bestämmelser

av innehåll, att djurägare skall vara skyldig att för genomförande av åtgärd, varom förmäles i 3 eller 4 §, på begäran lämna besiktningsmannen det biträde, som skäligen kan fordras av djurägaren, samt att djurägare, som underlåter att lämna besiktningsman sådant biträde, skall ådraga sig straffansvar. Härom har i promemorian anförts följande.

Svårigheter ha i vissa fall vållats de av hushållningssällskapet utsedda besiktningsmännen vid fullgörandet av deras åligganden enligt nu ifrågavarande förordning till följd av att djurägare vägrat att lämna dem erforderligt biträde för sammanförande av djur å betesmarkerna. Enligt förordningen följer straffansvar för djurägare, som reser hinder mot i förordningen föreskriven åtgärd. Däremot innehåller förordningen icke något stadgande om skyldighet för djurägare att lämna förrättningsmännen hjälp vid deras åligganden. I anslutning till vad hushållningssällskapet i Göteborgs och Bohus län samt de hörda myndigheterna förordad synes förordningen böra kompletteras med bestämmelser om en dylik skyldighet för djurägaren. Emellertid torde, såsom medicinalstyrelsen framhållit, nämnda skyldighet för djurägaren, därest densamma vore helt obegränsad, understundom kunna bliva alltför betungande för djurägaren. Med hänsyn härtill synes dennes ifrågavarande skyldighet böra begränsas till att avse sådana åtgärder som skäligen kunna fordras av honom. Vid underlåtenhet från djurägarens sida att fullgöra sin skyldighet att biträda besiktningsman bör djurägaren ådraga sig straffansvar.

De nya bestämmelserna synas böra träda i kraft den 1 juli 1945. Inom område, för vilket Kungl. Maj:t före dagen för ikraftträdandet meddelat förordnande om utrotande av nötbromslarver, torde de nya reglerna böra gälla allenast därest Kungl. Maj:t på särskild framställning av vederbörande hushållningssällskap och landsting därom beslutar.

Detta förslag har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran i samtliga de avgivna yttrandena med undantag av det som avgivits av *Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott*. Utskottet har ansett det med hänsyn till rådande brist på arbetskraft kunna befaras, att besiktningsmännen kunde framställa anspråk, som djurägarna icke kunde uppfylla. Den föreslagna bestämmelsens svävande formulering syntes i betraktande härav kunna medföra, att djurägarna oförskyllt ådroge sig straffansvar.

Hushållningssällskapens ombud ha, med hänsyn till svårigheterna att i varje särskilt fall bedöma vad som kunde anses skäligen fordras av djurägare i fråga om biträde, funnit den utformning som de föreslagna bestämmelserna erhållit mindre lämplig. Enligt ombudens mening borde i stället föreskrivas, att djurägare skulle vara skyldig att för genomförande av åtgärd, varom förmäles i 3 eller 4 §, på begäran lämna besiktningsman det biträde, som erfordrades för att djuren skulle kunna besiktigas och behandlas.

Medicinalstyrelsen har härom anført.

Enligt styrelsens uppfattning torde knappast behöva befaras att svårigheter skola uppstå då det gäller att bedöma, vad som skäligen kräves av djurägare i fråga om biträde för genomförande av åtgärd, varom förmäles i 3 eller 4 § i förordningen. Med den i promemorian föreslagna ordalydelserna erhålla dock djurägarna ett visst skydd mot alltför vittgående krav från besiktningsmännens sida under det att desamma enligt hushållningssällskapens ombuds förslag ha att utan vidare helt efterkomma besiktningsmännens önsknings i nämnt hänseende.

Beträffande de i promemorian föreslagna övergångsbestämmelserna ha *hushållningssällskapens ombud* anført, att enligt ombudens uppfattning det syntes vara tillfyllest att framställning om de nya reglernas tillämpning inom område, för vilket Kungl. Maj:t före dagen för ikraftträdandet meddelat förordnande om utrotande av nötbromslarver, gjordes av allenast vederbörande hushållningssällskap. Övergångsbestämmelser av sådant innehåll hade meddelats i lagen den 24 mars 1944 (nr 112) angående ändrad lydelse av 1—3 §§ lagen den 26 maj 1933 (nr 231) om utrotande av berberis å viss mark.

Liknande synpunkter ha anförts även av *Kalmar läns norra* och *Gotlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott*.

Gotheborgs och Bohus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskotts framställning av den 19 maj 1944 innebär i huvudsak, att djurägarna skola åläggas att, därest nötbromslarver uppträda på deras nötkreatur sedan giltighetstiden för av Kungl. Maj:t meddelat förordnande om utrotning av sådana larver utgått, omedelbart utrota larverna och till vederbörande hushållningssällskap göra anmälan om upptäckten av larverna. Utskottet har härom anført.

De med stöd av förordningen nr 247/1930 vidtagna utrotningsåtgärderna torde, såvitt utskottet har sig bekant, i allmänhet ha givit goda resultat. Även om åtgärderna inom ett område leda till att nötkreaturen därstädes helt befrias från nötbromslarver, föreligger emellertid väsentlig fara för att nötbromsen ånyo vinner insteg i besättningarna, sedan Kungl. Maj:ts förordnande om parasitens utrotning upphört att gälla. På så sätt kan givetvis värdet av det tidigare utförda utrotningsarbetet bliva i hög grad nedsatt. Ett av Kungl. Maj:t meddelat förordnande om nötbromsutrotning jämlikt sagda bestämmelser läser icke kunna gälla längre än tills utrotningen inom vederbörande område kan anses vara i stort sett fullständig. Ett utsträckande av giltighetstiden till tid efter det att angivna resultat uppnåtts, synes föranleda en alltför omständig och dyrbar verksamhet. Med hänsyn till vikten av att de under giltighetstiden uppnådda utrotningsresultaten icke äventyras även som att vederbörande hushållningssällskap hålles underkunnigt om eventuell förekomst av nötbromslarver efter nämnda tid, synes sådan komplettering av bestämmelserna böra övervägas, att djurägarna bliva skyldiga att, därest nötbromslarver uppträda å deras nötkreatur över ett års ålder sedan giltighetstiden för förordnandet utgått, omedelbart dels utrota larverna och dels till hushållningssällskapet anmäla upptäckten av larverna. Sålunda ifrågasatta föreskrifter torde icke vara alltför svåra att efterleva. Över efterlevnaden synes knappast behöva utövas någon mera systematisk tillsyn. Åt vederbörande hushållningssällskap bör kunna överlämnas att utöva tillsyn på sätt sällskapet finner lämpligt. Därest ifrågavarande föreskrifter införas, böra jämväl bestämmelser införas om straff för uraktlåtenhet att iakttaga desamma.

Denna framställning har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran i samtliga de däröver avgivna yttrandena. Medicinalstyrelsen och Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott ha dock funnit det mindre lämpligt, att djurägarna skulle åläggas skyldighet att själva utrota nötbromslarver.

Medicinalstyrelsen har i sitt yttrande anført.

Förslaget om åläggande för djurägarna att till hushållningssällskapen rapportera eventuell förekomst av nötbromslarver efter tid, då Kungl. Maj:ts förordnande om utrotande av nötbroms inom visst område utgått, synes välbetänkt och styrelsen vill därför förordna att i förordningen intagas föreskrifter jämväl i nämnt syfte. Ett sådant åläggande bör även omfatta läns- och distriktsveterinärer samt husdjurskonsulenter och överkontrollassistenter, vilka vid besök i husdjursstallar böra ha sin uppmärksamhet riktad på förekomst av bromsbulor samt rapportera förekomsten av sådana till hushållningssällskapen. Enahanda rapportskyldighet bör därjämte åläggas besiktningveterinärer vid offentliga slakthus och kontrollslakterier med hänsyn till de möjligheter som där finnas att vid besiktning av såväl levande djur som hudar upptäcka eventuell förekomst av nötbromslarver. Däremot anser sig styrelsen icke kunna biträda förslaget att i de fall, då tiden för förordnandes giltighet gått till ända, utrotandet av bromslarver skall ske av djurägarna. Dessa sakna nämligen i de flesta fall såväl kännedom om metoden i utrotningsarbetet som lämplig attiralj härför. Snarare synes utrotningsarbetet i dylika fall böra åläggas hushållningssällskapen som, då man synes kunna förmoda att arbetet endast kommer att avse enstaka fall, kan få arbetet verkställt och tillsynen över den eventuella förekomsten utförd av de tjänstgörande kontrollassistenterna.

Jämtlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har i sitt yttrande föreslagit, att skyldigheten att anmäla upptäckt av nötbromslarver skulle utsträckas även till områden, där förordnande om utrotning av sådana larver icke varit gällande. Enligt utskottets mening vore det angeläget, att eventuell förekomst av nötbromslarver även inom dylika områden på ett så tidigt stadium som möjligt bringades till myndigheternas kännedom.

Hushållningssällskapens ombuds förslag innebär i huvudsak, att alla nötkreatur oavsett deras ålder skola bli föremål för besiktning, att tiden för utförandet av den första besiktningen under året skall bestämmas till våren och försommaren samt att bestämmelserna om förnyad besiktning under sommaren skola ändras. Ombuden ha härom anfört.

Enligt 1 § förordningen nr 247/1930 skola larver av nötbromsen genom djurägarens försorg utrotas å nötkreatur över ett års ålder. Denna åldersbestämning medför, att djur, som fötts under sommaren, icke bli föremål för besiktning nästföljande år, enär de då ej uppnått föreskriven ålder. Erfarenheten har emellertid givit vid handen, att även dessa djur i många fall kunna vara behäftade med bromslarver. Ombuden vilja därför förordna en sådan ändring av berörda paragraf, att åldersbestämningen utgår.

Ej heller nu gällande utformning av 3 § synes ombuden helt tillfredsställande. Enligt sagda paragraf skall undersökning, huruvida nötkreaturen befriats från bromslarver, äga rum högst sex och minst två veckor före i orten sedvanlig betesutsläppningstid. Då av den hittillsvarande erfarenheten att döma behandlingsresultatet synes bli bättre desto senare utrotandet verkställles, torde tiden för nämnda besiktning i stället böra bestämmas till våren och försommaren, dock att besiktningen såvitt möjligt bör äga rum före i orten sedvanlig betesutsläppningstid. I anslutning härtill torde andra stycket i sagda paragraf förslagsvis böra erhålla följande avfattning. Under de två första åren av förordnandets giltighetstid skall förnyad undersökning, som i första stycket avses, äga rum för samliga nötkreatursbesättningar. Från och med det tredje året skall förnyad undersökning verkställas endast

beträffande sådana besättningar, vilka icke vid tidigare undersökning samma år befunnits fria från nötbromslarver eller vilka efter dylik undersökning tillförts nötkreatur från besättning, som icke samma år undersökts och befunnits fri från sådana larver.

Liknande synpunkter ha upptagits i *Kronobergs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskotts* yttrande över den inom jordbruksdepartementet utarbetade promemorian.

Medicinalstyrelsen har i sitt yttrande förklarat, att styrelsen ansåge sig böra tillstyrka dessa ändringsförslag.

*Departements-
chefen.*

Med stöd av förordningen nr 247/1930 har Kungl. Maj:t meddelat förordnanden om utrotande av nötbromsen inom åtskilliga län. De med anledning härav vidtagna åtgärderna synas i allmänhet ha givit goda resultat. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, äro emellertid vissa åtgärder påkallade för att ytterligare effektivisera bekämpandet av nötbromsen. Förslag i sådant hänseende ha framkommit från Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap, hushållningssällskapens ombud och Svenska husdjurskonsulentföreningen.

Såsom Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap framhållit, torde svårigheter i vissa fall ha vållats de av hushållningssällskap utsedda besiktningsmännen vid fullgörandet av deras åligganden till följd av att djurägare vägrat lämna dem erforderligt biträde att sammanföra på bete lösgående djur. Då förordningen nr 247/1930 icke innehåller något stadgande om skyldighet för djurägare att lämna besiktningsmännen hjälp i deras arbete, anser jag mig böra tillstyrka, att förordningen kompletteras med bestämmelser om sådan skyldighet. En dylik förpliktelse skulle emellertid, om den vore obegränsad, ibland kunna bliva alltför betungande för djurägaren. Med hänsyn härtill synes bestämmelsen böra begränsas till att avse sådana åtgärder, som skäligen kunna fordras av djurägaren. Att i enlighet med vad hushållningssällskapens ombud föreslagit ålägga djurägaren att lämna besiktningsmännen det biträde, som erfordras för att djuren skola kunna besiktigas, skulle, såsom medicinalstyrelsen framhållit, innebära att djurägaren hade att helt efterkomma besiktningsmännens önsknings i ifrågavarande hänseende. Med den av mig förordade lydelsen av stadgandet erhålla djurägarna däremot skydd mot alltför vittgående krav från besiktningsmännens sida. Vid underlåtenhet att fullgöra skyldigheten att biträda besiktningsmannen bör djurägaren ådraga sig straffansvar.

Enligt nu gällande bestämmelser föreligger icke för djurägare skyldighet att vidmakthålla resultaten av tidigare vidtagna utrotningsåtgärder. Såsom Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott och Svenska husdjurskonsulentföreningen i sina framställningar uttalat, är detta en brist i författningen av beskaffenhet att äventyra de uppnådda resultaten. En ändring synes alltså påkallad i detta hänseende.

I enlighet med utskottets och föreningens förslag och i anslutning till vad i motsvarande hänseende numera gäller i fråga om utrotande av berberis bör

därför föreskrivas, att, därest inom område, som avses i av Kungl. Maj:t jämlikt förordningen nr 247/1930 meddelat förordnande, nötbromslarver upptäckas å nötkreatur efter utgången av den i förordnandet angivna tiden, larverna skola utrotas. Liksom då det gäller utrotande av nötbromslarver under förordnandets giltighetstid, bör skyldigheten att utrota larverna efter utgången av denna tid i princip åvila djurägaren. Jag finner mig alltså icke kunna biträda det av medicinalstyrelsen och Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott väckta förslaget, att utrotandet i sistnämnda fall skulle åläggas hushållningssällskapen. Det torde emellertid få förutsättas, att hushållningssällskapen komma att ha sin uppmärksamhet riktad på nötbromsens förekomst även efter utgången av den tid, förordnandet varit gällande. Underlåter djurägare att fullgöra sin ifrågavarande skyldighet, bör utrotandet kunna vidtagas genom vederbörande hushållningssällskaps eller dess besiktningsmäns försorg på den försumligen bekostnad.

Såsom i ärendet framhållits, torde emellertid nötbromsens bekämpande kunna ytterligare effektiviseras, därest djurägarna åläggas skyldighet att till vederbörande hushållningssällskap göra anmälan om upptäckt av nötbromslarver å deras nötkreatur efter utgången av den i förordnandet angivna tiden. Enahanda skyldighet synes även böra åvila läns- och distriktsveterinärer samt besiktningveterinärer vid offentliga slakthus och kontrollslakterier. Jämväl de hos hushållningssällskapen anställda husdjurskonsulenterna och de hos kontrollföreningarna anställda assistenterna böra ha sin uppmärksamhet riktad på förekomsten av nötbromslarver. Att, såsom i ett yttrande föreslagits, utsträcka anmälningskyldigheten även till områden, där förordnande om utrotning av nötbromsen icke varit gällande, torde med hänsyn till ifrågavarande lagstiftnings fakultativa karaktär icke lämpligen böra ske och synes ej heller vara av förhållandena påkallat.

För djurägare, som underlåter att fullgöra honom åvilande anmälningskyldighet, torde straffansvar böra stadgas.

Den nu gällande bestämmelsen, att djurägarna äro skyldiga att utrota larver av nötbromsen endast å nötkreatur över ett års ålder, medför, såsom hushållningssällskapens ombud framhållit, att djur, vilka fötts under sommaren, icke bliva föremål för besiktning påföljande år. När jämväl dessa djur i många fall kunna vara behäftade med nötbromslarver, torde i överensstämmelse med ombudens förslag åldersbestämningen lämpligen böra borttagas. Ökat arbete i någon avsevärd omfattning synes icke härigenom komma att åsamkas besiktningsmännen.

Beträffande bestämmelsen att den första besiktningen under året skall äga rum högst sex och minst två veckor före den i orten sedvanliga betesutsläppningstiden ha hushållningssällskapens ombud föreslagit, att detta stadgande skulle ersättas av en föreskrift av innehåll, att nämnda besiktning skulle ske under våren och försommaren, såvitt möjligt dock före i orten sedvanlig betesutsläppningstid. Av praktiska och ekonomiska skäl finner jag mig dock icke kunna biträda detta förslag i vidare mån än att jag med hänsyn till angelägenheten av att besiktningen utföres så sent som möjligt förordar bortta-

gande av bestämmelsen, att besiktningen skall äga rum minst två veckor före nämnda tidpunkt. Av samma skäl kan jag ej heller ansluta mig till ombudens förslag, att den förnyade undersökning, som i vissa fall skall äga rum under tiden 15 juni—15 juli, skulle utföras även under det första året av förordnandets giltighetstid och att denna undersökning först under det tredje året skulle omfatta allenast sådana nötkreatursbesättningar, vilka icke vid tidigare undersökning samma år befunnits fria från nötbromslarver eller vilka efter dylik undersökning tillförts nötkreatur från besättning, som icke samma år undersökts och befunnits fri från sådana larver.

I detta sammanhang synes böra tagas i övervägande, huruvida icke för tillämpning av förevarande förordning skulle vara tillräckligt att framställning därom göres av allenast vederbörande hushållningssällskap. Jag torde härvidlag få erinra om att för tillämpning av lagen om utrotande av berberis å viss mark ursprungligen fordrades framställning därom av hushållningssällskap och landsting men att efter ändring i författningen sådan framställning numera endast behöver göras av vederbörande hushållningssällskap. I likhet härmed synes i förordningen nr 247/1930 böra föreskrivas, att Kungl. Maj:t skall äga förordna om dess tillämpning på framställning av allenast hushållningssällskap.

De av mig förordade nya bestämmelserna synas böra träda i kraft den 1 juli 1945. Inom område, för vilket Kungl. Maj:t före ikraftträdandet meddelat förordnande om utrotande av nötbromslarver, torde de nya reglerna böra gälla allenast därest Kungl. Maj:t på särskild framställning av vederbörande hushållningssällskap därom beslutar. I överensstämmelse med vad jag sålunda anfört har inom jordbruksdepartementet utarbetats förslag till *förordning angående ändring i förordningen den 27 juni 1930 (nr 247) om utrotande av nötbromsen*.

Härefter hemställer föredraganden, att nämnda förslag till förordning måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall och förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Per Eldin.